

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Ukrajina jako kandidát na vstup do Evropské unie
Ondřej Vachulka

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra mezinárodních vztahů a politologie
Studijní program Mezinárodní vztahy - teritoriální studia

Bakalářská práce
Ukrajina jako kandidát na vstup do Evropské unie
Ondřej Vachulka

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petra Jurka, Ph.D.
Katedra mezinárodních vztahů a politologie
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

.....

Poděkování

Rád bych věnoval poděkování PhDr. Mgr. Petrovi Jurkovi, Ph.D., CSc. za podporu při psaní této bakalářské práce, za cenné rady a doporučení a za věnovaný čas na konzultování práce.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Historie vztahů Evropské unie a Ukrajiny	8
3. Podmínky pro vstup státu do Evropské unie	13
3.1 Kodaňská kritéria.....	13
3.2. Fáze přístupových jednání.....	14
4. Reformy potřebné pro vstup Ukrajiny do EU	15
4.1. Doporučení uložená Evropskou komisí pro udržení kandidátského statusu a pokročení k přístupovým jednáním.....	15
5. Aktuální stav a vývoj přístupových jednání mezi EU a Ukrajinou	17
5.1. Rozdělení jednotlivých kapitol dle úrovně pokroku	17
5.1.1 Kapitoly nacházející se v rané fázi přípravy	17
5.1.2. Kapitoly s nějakou úrovní pokroku	19
5.1.3. Kapitoly s mírnou úrovní pokroku	22
5.1.4. Kapitoly s dobrou úrovní pokroku	22
5.2. Dlouhodobé problémy s korupcí v zemi.....	23
6. Potencionální problémy s přijetím Ukrajiny do EU v budoucnu	25
7. Predikce vývoje pro přijetí Ukrajiny do EU	27
8. Závěr.....	30
9. Seznam použité literatury a pramenů.....	32
10. Summary.....	35

Cíle bakalářské práce

1. Popsat a zhodnotit stav a vývoj plnění přístupových kritérií pro přijetí Ukrajiny do EU.

Výzkumné otázky bakalářské práce

1. Jaký byl vývoj politických a institucionálních reforem na Ukrajině od zahájení procesu přístupu k EU navzdory problémům způsobených vojenským konfliktem?

1. Úvod

Ukrajina, země bohatá na historii, kulturu a geopolitický význam, dlouhodobě hledá svůj směr na evropském kontinentu. Od pádu Sovětského svazu a získání nezávislosti v roce 1991 prošla Ukrajina rozsáhlým politickým, ekonomickým a společenským transformačním procesem. Jedním z hlavních cílů této transformace je integrace do evropských struktur, přičemž členství v Evropské unii představuje vrcholný bod tohoto úsilí. Tento cíl, který může vyvolávat naděje a očekávání, je doprovázen řadou výzev a kontroverzí a v posledních dvou letech je tou největší výzvou probíhající válka na ukrajinském území.

Od vytvoření samostatné Ukrajinské republiky uplynulo 32 let a po tuto dobu se země setkávala s četnými krizemi v odvětví ekonomiky, politického vedení, korupce atd. Zmiňovaná korupce velmi znesnadňuje situaci tamějším vládám, jelikož tento jev prohlubuje nedůvěru a v některých případech i apatii vůči vládnímu aparátu jako takovému. Agentura Transparency International, která sestavuje hodnocení, respektive index, který každoročně poskytuje přehled o relativní míře korupce a hodnotí země a území z celého světa (Transparency International 2024). Dle Indexu se Ukrajina umístila v roce 2023 na 104 místě z celkových 180 států, ve kterých bylo statistické šetření provedeno (Transparency International 2024). Pro utvoření kontextu a komparace, tři státy, které sousedí s Ukrajinou a které se nacházejí v Evropské unii, měly své indexy korupce následující: Polská a Slovenská republika na společném 47 místě a Rumunsko na 63 místě (Transparency International 2024).

Ukrajinská touha po začlenění se mezi instituce západního světa, kterými je například Evropská unie, se v posledních letech čím dál více stupňuje. Velmi dobrou ilustrací tohoto směřování v orientaci na západ ukazují volební výsledky do Nejvyšší rady Ukrajiny 2019, ve kterých jasně a drtivě zvítězila strana Sluha národu založená právě téhož roku se ziskem 253 křesel z 450 v Nejvyšší radě Ukrajiny, což je 43,2 % z celkových hlasů (Parties and Elections 2023). V kontrastu ke straně s druhým největším ziskem hlasů se jménem „Pro život“, která získala pouhých 13,1% z celkových hlasů, což činí 43 křesel v Nejvyšší radě je to markantní rozdíl oproti vítězi voleb (Parties and Elections 2023). Strana „Pro život“ je hlavní ukrajinskou opozicí a svou voličskou základnu nalézá ve Luhanské a Doněcké oblasti a zároveň i v nejjihnějším cípu Oděské oblasti. Tyto oblasti se nacházejí na území se silnou politickou podporou Ruska.

Diskurz ohledně tématu připojení Ukrajiny do EU nabývá na významnosti a širší podpoře v nedávné době, a to po bezprecedentní invazi vojsk Ruské federace na území Ukrajiny. Tento akt utvrdil vládu a lid Ukrajiny v tom, že jejich budoucnost by se měla nacházet ve sférách západního světa a že směrem na východ na ně nečeká nic dobrého. Ukrajina by tímto krokem oficiálně potvrdila své postavení a směřování ve světě, značně by to pomohlo jejímu ekonomickému růstu, její ekonomice jako

takové, připojení by taktéž znamenalo efektivnější a rychlejší pomoc v rekonstrukci celé země poté, co válečný konflikt na Ukrajině skončí.

Konec dosavadního konfliktu je jen jedním z mnoha předpokladů, které musí Ukrajina naplnit, než bude možné v jednání o oficiálním vstupu do EU výrazně pokročit, protože Ukrajina musí podstoupit četnou řadu změn a reforem, aby mohla projít skrze komplexní seznam kritérií pro vstup do EU, kterým musela projít každá členská země nacházející se v této organizaci. Mezi tato kritéria patří například naplnění Kodaňských přístupových kritérií. Jako každý stát, který stojí o členství v EU musí projít určitými byrokratickými procedurami, jmenovitě podání oficiální žádosti o vstup, posléze přidělení tzv. kandidátského statusu a v další řadě musí podstoupit přístupová vyjednávání (accession negotiations). Ukrajina svou žádost podala již 4 dny po invazi vojsk RF v roce 2022 a posléze ji byl po 3 měsících přidělen tzv. kandidátský status. Před plnohodnotným členstvím dělí kandidátský stát ještě vyjednávání ohledně *acquis communautaire*.

Cílem této práce je objasnit význam jednotlivých požadavků a kritérií, které Ukrajina musí splnit pro úspěšnou integraci do struktur Evropské unie a zhodnotit jejich plnění. Tyto požadavky a kritéria budou vycházet z obecných kritérií pro vstup nového státu do struktur EU. Tato práce bude postupovat v hodnocení pokroku v plnění těchto kritérií na základě toho, jak Ukrajina postupuje v adoptování evropského *acquis communautaire* do svého národního právního rámce. V návaznosti na ukrajinské úsilí po pozvání k otevření přístupových jednání byla vydána na konci roku 2023 oficiální zpráva o stavu a zaznamenaném pokroku Ukrajiny v přístupových jednáních. Zvláštní pozornost bude rovněž věnována současnému konfliktu na ukrajinském území, který představuje vlastní výzvy a překážky v procesu integrace do EU, a na něž bude rovněž zaměřena.

Tato bakalářská práce bude rozdělena na dvě hlavní části. V části první se budu zaměřovat na historii vývoje vztahů mezi Ukrajinou a Evropskou unií, posléze dojde k podrobnému vysvětlení Kodaňských přístupových kritérií a jak jsou tyto podmínky podstatné v kontextu přístupových jednání mezi EU a Ukrajinou s úmyslem zhodnocení stávajícího vývoje v plnění těchto podmínek. Druhá část se bude zaměřovat na představení konkrétních reformních kroků potřebných pro přijetí do EU, aby se Ukrajina mohla stát řádným členem EU.

Ve své bakalářské práci jsem pracoval s odbornou literaturou a prameny, zabývající se tématy ukrajinské suverenity, problémy s korupcí či separatistických problémů na jihovýchodě Ukrajiny. Mezi další prameny, které byly stěžejní pro mou bakalářskou práci byla oficiální zpráva Evropské komise o stavu přístupových jednání ke konci roku 2023 společně s dalšími dokumenty Evropské unie.

2. Historie vztahů Evropské unie a Ukrajiny

Historie vztahů, které byly formovány mezi Evropskou unií, dále jen EU, a Ukrajinou se datují od začátku 90. let minulého století, po vyhlášení nezávislosti 24. srpna 1991 ukrajinským parlamentem. EU vždy viděla Ukrajinu jako klíčového partnera na východě Evropy, ale zároveň se vztahy s Ukrajinou jeví jako značně komplikované. Po pádu Sovětského svazu měla Ukrajina na svém území stále značnou část jaderného arzenálu z dob, kdy byla součástí SSSR, obecně se říká, že na Ukrajině zůstala 1/3 celého jaderného arzenálu tehdejšího SSSR. Tato skutečnost byla terčem velkého rozkolu a jeví se jako velký problém. K určitému posunu došlo po zvolení nového ukrajinského prezidenta Leonida Kučmy a to v roce 1994. L. Kučma byl prezidentem, který byl velkým proponentem nových reforem a také otevřel možnosti multi-vektorové zahraniční politiky (Kubicek 2005).

Zvolení Kučmy jako prezidenta si získalo příslušnou podporu ze strany Západu, jelikož Kučma byl otevřeným dialogům i jiným směrem než na Východ. Zároveň téhož roku byla v ukrajinské Nejvyšší radě prosazena a posléze ratifikována Smlouva o nešíření jaderných zbraní (Non-proliferation treaty). Prosazení a ratifikace této smlouvy bylo klíčovým požadavkem k podepsání trilaterální smlouvy, tzv. Budapešťského memoranda mezi Ruskou federací, USA a Spojeným královstvím. Budapešťské memorandum bylo podepsáno v roce 1994 třemi deponitními státy Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (Non Proliferation Treaty), kterými byli USA, Spojené království a Ruská federace. Tato trojice jaderných mocností přislíbila Ukrajině bezpečnostní záruky a garantovali její svrchovanost a územní celistvost výměnou za její denuklearizaci (Wilson Center neuvedeno).

Šlo o účinné východisko a způsob, jak vyřešit dosavadní uložení jaderných zbraní tehdejšího SSSR na ukrajinské půdě výměnou za garance pro Ukrajinu jako samostatný a svrchovaný stát. Celé Budapešťské memorandum bylo ale později v roce 2014 porušeno ze strany jednoho ze signatářů této smlouvy. Dotyčným státem byla Ruská federace, která jaře roku 2014 anektovala ukrajinské území poloostrova Krym.

90. léta byla pro Ukrajinu velmi klíčová a také bylo toto období významné pro vytvoření geopolitického významu tohoto státu v novém nadcházejícím století. Začal se stupňovat zájem o transatlantické a evropské struktury, Ukrajina se aktivně zapojila do Partnerství pro mír NATO, vstoupila do Rady Evropy, v roce 1997 podepsala Chartu NATO a uzavřela dohody s EU (Kubicek 2005).

Dohody s EU byly nejprve uzavřeny roku 1994, kdy strany oboustranně uzavřeli dohodu PCA (Partnership and Cooperation agreement) a obecně tento historický krok datuje začátek oficiálního politického dialogu mezi EU a Ukrajinou (European commission 1998).

Dalším klíčovým historickým bodem byla tzv. Oranžová revoluce, která probíhala mezi roky 2004-2005 a to z důvodu protestu proti probíhajícím prezidentským volbám, ve kterých zvítězil

tehdy Viktor Janukovič. Po četných protestech bylo dosaženo požadavku spuštění druhého volebního kola. Druhé kolo prezidentských voleb na Ukrajině se ale neobešlo bez dalších abnormálností. Konkurenční politik a budoucí prezident Viktor Juščenko byl nejspíše během večere 5. září s Oleksandrem Turčynovem otráven dioxinem, tehdejší šéfem Bezpečnostní služby Ukrajiny (SBU), na dače prvního náměstka SBU Volodymyra Sacjuka (Harasymiw, Bohdan 2015). Z otravy plynoucí nemoc ovlivnila předvolební kampaň a Juščenko musel absolvovat minimálně tři cesty do Vídně na léčení ve zdravotnickém zařízení Rudolfinerhaus, kde tamní lékaři později potvrdili, že Juščenkova krev obsahovala tisícinásobek normálního množství dioxinu TCDD, který pravděpodobně požil s jídlem, jež mu bylo podáváno (Harasymiw, Bohdan 2015).

Juščenko sice veřejně obvinil "úřady" ze své otravy, ale v souvislosti s otravou nebyl následně nikdo stíhán a pravda se ztratila ve zmeti kontroverzí (Harasymiw, Bohdan 2015).

Spekuluje se, že tato otrava byla objednána právě samotným Janukovičem, ale tato obvinění nebyla nikdy oficiálně prokázána. Znovu byla orientace na západní instituce klíčová pro tuto událost a lze tvrdit, že "idea" Evropy sehrála zásadní roli v motivaci Ukrajinců jednat ve prospěch demokracie, a to nejen v abstraktním smyslu, ale také v tom, že Evropa se rozšiřovala a oni nechtěli, aby skončila na polsko-ukrajinské hranici (Kubicek 2005). I samotný vítěz voleb, prezident Viktor Juščenko po svém zvolení prohlásil, že svět spatřil: „skutečně jinou Ukrajinu ... ušlechtilý evropský národ, který přijímá skutečné demokratické hodnoty“ (Kubicek 2005).

Dalším významným bodem pro vývoj vztahů mezi EU a Ukrajinou bylo vytvoření nové agendy Východního partnerství v rámci Evropské politiky sousedství. Cílem tohoto Východního partnerství je posílit a prohloubit politické a hospodářské vztahy mezi Evropskou unií, jejími členskými státy a šesti východoevropskými a jihokavkazskými "partnerskými zeměmi" (Evropská rada neuvedeno). Východní partnerství se soustředí na pět hlavních oblastí spolupráce, kterými jsou Dobrá správa věcí veřejných a demokracie, Hospodářská konvergence s legislativou EU, Energetická bezpečnost, Mezilidské kontakty, Asociační dohody (Korosteleva, Elena 2011).

Východní partnerství například zahajuje tzv. dvourychlostní princip, který se v zásadě snaží o větší diferenciaci vůči předním partnerům (jako je Ukrajina a Moldavsko) a také o poskytnutí více příležitostí méně zkušeným partnerům s ambicí vytvořit v budoucnu společné sousedské hospodářské společenství (Korosteleva, Elena 2011).

Ukrajínští představitelé se domnívali, že EU nevnímá Ukrajinu jako rovnocenného partnera a že ve vzájemných vztazích postrádá důvěru a konkrétní cíle. Vyjádřili nespokojenost s partnerstvím a měli pocit, že EU má své vlastní priority, a i navzdory kritice se ukrajínští představitelé zapojili do jednání s EU, protože EU jim nabídla možnost "ber, nebo nech být". Vyjádřili přání, aby EU poskytla jasnější pokyny ohledně reforem a provádění zákonů (Korosteleva, Elena 2011).

Dalšími významným rokem pro vývoj těchto vztahů byl rok 2010, kdy započalo jednání o udělení statusu přidružení (Association Agreement) pro Ukrajinu. Zároveň se k moci dostal tehdejší trojnásobný premiér země Viktor Janukovič a neúspěšný kandidát na post prezidenta z roku 2004, kdy výsledky voleb byly zrušeny soudem a bylo vyhlášeno již zmiňované druhé kolo, ve kterém zvítězil Janukovičův protivník, V. Juščenko. Tyto volby byly obklopeny četnými obviněními a nařknutími z jejich netransparentnosti nebo nedemokratičnosti. Z oficiálního reportu sledujícího průběh prezidentských voleb v roce 2010 od parlamentního shromáždění Rady Evropy vycházejí informace o obavách z vlivu peněz a oligarchie ve volební kampani, stejně tak report poukazuje i na úzké propojení politiky a financí. Tyto faktory vyvolaly u voličů podezření, že rozhodnutí jsou předurčována těmi, kdo mají finanční moc, a nikoliv, že jsou založena na demokratických principech (Eörsi, Mátyás 2010).

Schválení a udělení tohoto statusu komplikovaly jednak hospodářské problémy s prohlubující se mírou korupce, velmi malý pokrok ve strukturálních reformách, a i domácí politická situace na Ukrajině, která byla značně nestabilní. Faktor politické nestability hodně ovlivňoval důvěru ve schopnosti Ukrajiny dodržet závazky při potenciálním přidružení k EU. Příkladem nestabilní a neklidné politické situace na Ukrajině byl spor mezi tehdejším prezidentem Viktorem Janukovyčem a premiérkou Julií Timošenkovou. Timošenková byla shledána vinnou z porušení právních postupů při podpisu smlouvy o dovozu zemního plynu s Ruskem v roce 2009 (France24 2011).

Obecně byl tento soudní proces označován za nespravedlivý a politicky motivovaný a Timošenková byla ve vězení držena i skrze své zhoršující se zdraví. Tento rozsudek byl všeobecně odsouzen jak ze strany EU, ale i USA a zároveň i RF. Nespravedlivý a táhnoucí se soudní proces s expremiérkou Timošenkovou komplikoval již tak komplikovanou situaci ohledně procesu udělení statusu přidružení Ukrajiny k EU. Slovy různých politiků z EU se ozývaly kritické komentáře jako tento od polského ministra zahraničí: *„Obraz Ukrajiny jako země, která provádí zásadní proevropskou transformaci, byl narušen“* či například šéfka zahraniční politiky Evropské unie Catherine Ashtonová uvedla, že soudní proces: *„bohužel potvrzuje, že spravedlnost je uplatňována selektivně při politicky motivovaném stíhání vůdců opozice a členů bývalé vlády“* (Ellen, Barry 2011).

Obecný narativ při tehdejších soudním a politicky motivovaném procesu s J. Timošenkovou byl ten, že tehdejší prezident Janukovič tento soudní proces značně ovlivnil a byla to jakási forma odvety vůči jeho tehdejší hlavní protivníci. Tato situace, která začala zatčením opoziční političky, pokračovala v dalším ochlazení vztahů politické garnitury mezi EU a Ukrajinou. Absolutním vrcholem roku 2013 bylo, když se prezident Viktor Janukovič rozhodl nepodepsat dohodu o přidružení s EU, která by výrazně zemi přiblížila k takové budoucnosti, kde bude moci stanout v této organizaci po boku ostatních členských států. Nepodepsání tohoto dokumentu vyvolalo v ukrajinské společnosti nepokoje a symbolizovalo rozkol mezi vládnoucí garniturou a společností,

kteřá si přála, aby se budoucnost jejich země orientovala směrem k EU. Tyto protesty pokračovaly až do roku 2014, kdy na Kyjevském náměstí nezávislosti, jinak také nazývané Majdan, začala vláda zasahovat proti demonstrujícím (Open Society Foundation 2019).

Dne 16. ledna zavedla vláda represivní zákony, jako reakci s úmyslem potlačení těchto protestů a o několik dní později, 22. ledna došlo bohužel i k prvnímu úmrtí protestujícího a obecně je známo, že v součtu přišlo o život při těchto protestech něco okolo 100 lidí (Open society foundation 2019).

Tyto protesty nazývané tzv. Revolucí za důstojnost” skončily útekem tehdejšího prezidenta Janukoviče, parlament odhlasoval jeho sesazení a vyhlásil nové volby, které vyhrál západně orientovaný Petro Porošenko. Dříve zmiňovaná dohoda o přidružení byla novým prezidentem podepsána a ukrajinská cesta blíže k EU se znovu stala reálnou a živoucí otázkou. Souběžně s probíhající Revolucí za důstojnost se v pozadí této události začala zhoršovat situace na hranicích RF a ukrajinského poloostrova Krym na jihu země. Dne 27. února 2014, v naprostém vrcholu celé Revoluce za důstojnost, neznámí ozbrojenci vstoupili do krymského parlamentu a požadovali svolání zvláštního zasedání, na kterém by se rozhodlo o budoucnosti regionu. Za pochybných okolností a podle zpráv ukrajinského tisku bez kvora část poslanců odhlasovala uspořádání celokrymského referenda, jehož cílem je "zlepšit postavení autonomie a rozšířit její pravomoci" (Konońzcuk, Wojciech 2014).

V dalších dnech po této události začali stovky neoznačených ozbrojených vojáků obsazovat krymská letiště, hlavní silnice, budovy místní samosprávy a další strategická místa a začalo být jasné to, že se rozhodně nejedná o krymské polovojenské jednotky, protože tyto neoznačené ozbrojené jednotky je značně převyšovaly v jejich počtu a síle (Konońzcuk, Wojciech 2014).

Bylo tedy zcela jasné, že se musí jednat o nějakého zahraničního aktéra, který by disponoval takovým počtem ozbrojenců a tím aktérem byla RF, která odmítala jakékoliv spojování s tím, že by Rusko bylo, jakkoliv do této události zapojeno. Celá tato událost na Krymu byla ukončena tím, když Nejvyšší rada (parlament) Krymu "odhlasovala" pod hrozbou střelby ruských vojáků takzvané "referendum o statusu Krymu". Proběhlo za četných porušení a falšování pod totální kontrolou mnoha ozbrojených ruských vojáků 16. března a jen o dva dny později podepsal Vladimir Putin a zástupci ruské okupační správy na Krymu takzvanou smlouvu o připojení Krymu k Rusku (War.Ukraine 2024).

Tímto byla nelegální anexe poloostrova Krym dokončena a Krym nadále zůstává pod nadvládou a správou Ruské federace a je velmi důležitým strategickým místem pro RF, zejména pro ruskou černomořskou flotilu, v probíhající válce na Ukrajině.

V návaznosti na události na ostrově Krym začaly na začátku března roku 2014 probíhat proruské demonstrace v Doněckém a Luhanském regionu. Doněcký a Luhanský region, respektive Doněcká a Luhanská oblast má velmi četné rusky hovořící obyvatelstvo. Je to region, který má nejčetnější etnicky ruské a rusky hovořící minoritu na celé Ukrajině. Podíl etnických Rusů v

Doněcké tvoří 38,2% zdejší populace, kdy v Luhanské oblasti je podíl zastoupení etnických Rusů velmi podobný tomu, jaký je v Doněcké oblasti (Batta, Anna 2022).

Jednotně se tomuto silně industrializovanému regionu na východě Ukrajiny říká Donbas. Na tomto území se po anexi Krymu a konci Revoluce za důstojnost začaly rozvíjet četné proruské separatistické skupiny obyvatel za přímé účasti skupin ozbrojených Rusů – chopili se moci na většině území Donbasu a počátkem dubna 2014 vyhlásili Doněckou lidovou republiku (DNR) a Luhanskou lidovou republiku (LNR) (Katchanovski, Ivan 2017).

Tyto dva nově samozvaně vzniklé kvazistáty neuznala žádná země na světě s výjimkou RF. K uznání těchto dvou kvazistátů, respektive tzv. puppet states došlo v roce 2022 ze strany RF.

A v návaznosti na to RF představila plány "dohod o pomoci" mezi Ruskem a oběma separatistickými územími (DW 2022). Několik hodin po tomto oznámení dal Vladimír Putin pokyn ministerstvu obrany, aby vyslalo vojáky na území, které Kreml označil mírotvorné (DW 2022). V tuto chvíli už Ukrajinu dělilo od invaze RF na své území jen opravdu málo.

Dne 24. února 2022 započala bezprecedentní a nelegální invaze okupačních vojsk RF na Ukrajinu s krycím názvem speciální vojenské operace s cílem denacifikovat a osvobodit ruskojazyčné obyvatelstvo od kyjevského režimu. Toto byl velmi významný impulz, který znovu usměrnil pohled a vztah mezi Ukrajinou a EU.

Tento krok přišel o čtyři dny později od vpádu okupačních vojsk RF na Ukrajinu, tady 28. února 2022, kdy Ukrajina podala oficiální přihlášku o členství v EU. Jde o jasný a jednoznačný signál toho, jak si Ukrajina představuje svou budoucnost a jakým směrem chce v budoucnu směřovat. Samotný prezident komentoval tuto přihlášku slovy: „*Vyzýváme Evropskou unii k okamžitému přistoupení Ukrajiny v rámci nového zvláštního postupu*” (Bigg Mpoke Mattew 2022).

Později v červnu roku 2022 byl Ukrajině udělen kandidátský status a jejich oficiální přihláška byla členy EU přijata. Tímto se Ukrajina dala na cestu za plnohodnotným členstvím v Evropské unii, ale tento proces není nikterak jednoduchý a v prosinci téhož roku se lídři EU rozhodli otevřít tzv. přístupová jednání (accession negotiations) (Evropská rada neuvedeno).

3. Podmínky pro vstup státu do Evropské unie

EU je velmi klíčovou organizací na celém evropském kontinentu a představuje obrovského hospodářského a politického aktéra. Pro vstup nového státu do institucí a struktur EU musí kandidát splnit řadu kritérií a podmínek, aby byl připravený a zejména vhodný pro začlenění do EU. Ale v první řadě musí stát, který se bude ucházet o členství v EU, zaslat Evropské radě, dále jen ER, svou oficiální členskou přihlášku. Tato přihláška je posléze předána Evropské komisi, dále jen EK, a Komise posoudí, zda je daný stát se zájmem o vstup do EU vhodný a způsobilý pro schválení jejich členské přihlášky. Schválení přihlášky uzavírá vyjádření členských států. Způsobilost státu v kontextu schopnosti být vhodným členem EU se posuzuje na základě rámce pravidel a kritérií pro vstup do EU. Tento rámec obecných pravidel se jmenuje „Kodaňská přístupová pravidla“.

3.1 Kodaňská kritéria

Tato pravidla popisují a udávají podmínky v těchto hlavních bodech:

1. *schopnost dané země převzít závazky vyplývající z členství ("acquis communautaire");*
2. *stabilita institucí v kandidátské zemi, které zaručují demokracii, právní stát, lidská práva a respektování menšin;*
3. *existence fungujícího tržního hospodářství;*
4. *souhlas kandidátské země s cíli politické, hospodářské a měnové unie.*
5. *její schopnost vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie;*

(cvce.eu 2012)

Kodaňská přístupová kritéria jsou souhrnem podmínek, které vyobrazují obecné cíle a zásady, které EU reprezentuje jako organizace na venek. „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a úcty k člověku. práv, včetně práv příslušníků menšin“ (Marktler 2006).

Obecným předpokladem pro vstup nového státu musí být respektování tohoto motta a proto jsou Kodaňská kritéria jakýsi posloupně jdoucí výčet, protože pokud stát, který žádá o členství v EU, nesplňuje první kritérium tj. „*stabilita institucí zaručujících demokracii, právní stát, lidská práva a respektování a ochranu menšin*“ (EUR-Lex, neuvedeno - a) nemůže de facto pokračovat v zjišťování své kompatibility v dalších dvou podmínkách. Kritérium č. 1 je takovým předpokladem pro zahájení posuzování kritérií č. 2 a 3.

Pokud tedy stát naplňuje podstatu prvního kritéria, může se začít posuzovat kritérium č. 2. Toto druhé kritérium je velmi těžko ovlivnitelné politickou reprezentací, která v dobu žádosti o členství je v

úřadu. Fungující tržní hospodářství a konkurenceschopnost uvnitř EU je jev, na kterém musel daný stát pracovat nejenom jedno dané volební období, ale v celé své existenci. Privatizace je rovněž nedílnou součástí nezbytného přechodu od plánovaného k tržnímu hospodářství (Marktler 2006).

Existuje zřejmá interakce mezi ekonomickým kritériem a kritériem 3. (přijetí *acquis*), která je následující: „*čím vyššího stupně ekonomické integrace země před přistoupením k Unii dosáhne, tím lépe bude schopna převzít závazky vyplývající z členství*“ (Marktler 2006).

A tímto se dostáváme k poslednímu kritériu, tedy k přijetí *acquis*. Poslední kritérium je obecně to nejsložitější, protože největší část přístupového procesu se týká právě reforem právního systému v přímé vazbě na 3. kritérium Kodaňských kritérií. Tato jednání jsou založena na screeningovém procesu, v jehož průběhu se porovnává vnitrostátní právo s právem EU; toto porovnání ukazuje na právní paralely, odchylky a mezery, a tedy na potřebu dalších právních předpisů (Marktler 2006).

Dané mezery a nedostatky v právním systému jsou později předmětem přístupových jednání (tj. *Accession negotiations*).

3.2. Fáze přístupových jednání

Přístupová jednání se týkají podmínek, za nichž bude země přijata do EU a zaměřují se na přijetí a provádění souboru právních předpisů EU (*acquis*). Přístupová jednání s kandidátskou zemí jsou zahájena po jednomyslném souhlasu všech členských států schváleném Evropskou radou. Jednání probíhají na mezivládních konferencích mezi vládami členských států EU a kandidátské země. Jednání slouží kandidátským zemím k přípravě na členství v EU (EU-lex neuvedeno – b).

Pojem *acquis* představuje soubor společných práv a povinností, které tvoří soubor práva EU a jsou začleněny do právních systémů členských států EU. Kandidátské země musí *acquis* přijmout ještě před svým vstupem do EU (EUR-lex neuvedeno – b).

A k tomu právě slouží fáze přístupových jednání. *Acquis* se totiž skládá z 35 kapitol, kdy každá z těchto kapitol představuje určitou „*policy area*“. Kandidátská země musí všechny kapitoly úspěšně uzavřít a zároveň musí *acquis* do data svého přistoupení k EU začlenit do svého vnitrostátního právního řádu (EUR-lex neuvedeno – c).

Jedná se o proces, který je časově náročný a neexistuje jeden univerzální časový rámec, ve kterém se každá země s kandidátským statutem dostane do EU. Rychlost průběhu těchto přístupových jednání závisí přímo na kandidátském státu a jeho schopnosti provádět a implementovat reformy svého vnitrostátního právního řádu, aby byl souladu s unijním *acquis*.

4. Reformy potřebné pro vstup Ukrajiny do EU

Tato kapitola se zaměří na klíčové oblasti, ve kterých musí Ukrajina provést reformy a změny, aby splnila požadavky a kritéria Evropské unie pro členství. Bude se zabývat politickými, hospodářskými, strukturálními a sociálními reformami, které musí Ukrajina podstoupit a implementovat, aby se mohla stát členem EU. Po udělení kandidátského statusu v roce 2022 vydala Evropská komise sedm konkrétních doporučení, které by měla Ukrajina splnit, proto aby si udržela svůj kandidátský status.

4.1. Doporučení uložená Evropskou komisí pro udržení kandidátského statusu a pokročení k přístupovým jednáním

Po podání oficiální přihlášky byl posléze v červnu roku 2022 udělen Ukrajině kandidátský status. Společně s tímto kandidátským statutem bylo Ukrajině zadáno 7 doporučení k reformám, které musí splnit, pokud si chce svůj kandidátský status udržet a pokročit k přístupovým jednáním (Hudziuk, Liliia 2023).

Prvním doporučením, respektive krokem byla reforma ústavního soudu. Celé znění tohoto požadavku je: *„přijmout a provádět právní předpisy o výběrovém řízení soudců Ústavního soudu Ukrajiny, včetně předběžného výběru založeného na hodnocení jejich integrity a odborných schopností, v souladu s doporučeními Benátské komise”* (European Commission 2023 - a). Opatření a legislativa vztahující se k předběžnému výběru založeného na výběrovém řízení soudců na základě hodnocení jejich integrity, schopnosti a bezúhonnosti byla přijata a tato opatření jsou nyní v souladu s doporučením Benátské komise (European Commission 2023 - a).

Druhý krok se týkal dokončení prověření bezúhonnosti kandidátů členů Vysoké rady soudnictví Etickou radou a výběr kandidáta na zřízení Vysoké kvalifikační komise soudců Ukrajiny (European Commission 2023). Etická rada dokončila prověrku bezúhonnosti kandidátů na volná místa ve Vysoké radě soudnictví a začala plně fungovat v lednu 2023, kdy dosáhla kvora 15 členů. V červnu 2023 jmenovala obnovená Nejvyšší rada soudnictví 16 nových členů Vysoké kvalifikační komise soudců z užšího seznamu 32 kandidátů navržených výběrovou komisí kvalifikační komise soudců (European Commission 2023–a).

Třetím krokem bylo posílení boje proti korupci v zemi, nejčastěji na nejvyšších úrovních v politické sféře. Byli jmenováni vedoucí Úřadu pro zvláštní protikorupční prokuraturu (SAPO) a Národního protikorupčního úřadu Ukrajiny (NABU) a v březnu 2023 byl přijat Státní program proti korupci, s monitorováním prostřednictvím IT systému (European Commission 2023–a). V tomto doporučení Ukrajině ještě zbývá schválení zákona na zvýšení legislativního limitu pro obsazení pracovních míst v NABU, dále je třeba odstranit ustanovení v zákoně o prevenci korupce, která omezují pravomoci Národní agentury pro prevenci korupce (NACP) (European Commission 2023–a).

Krok čtvrtý měl za úkol zajistit, aby právní předpisy proti praní špinavých peněz byly v souladu se standardy Finančního akčního výboru (FATF). V září 2022 přijal parlament nový zákon o konečném skutečném vlastnictví (ultimate beneficial ownership). Vláda následně přijala nezbytné prováděcí právní předpisy o registraci a ověřování informací o skutečném vlastnictví, identifikaci konečných skutečných vlastníků a odpovědnosti za porušení zákona (European Commission 2023). Ukrajina v tomto konkrétním doporučení od EK zaznamenala velmi pozitivní vývoj, který posílil její schopnosti boje proti praní špinavých peněz skrze implementaci důležitých právních předpisů vztahujících se k ověřování o skutečném vlastnictví.

Páté doporučení je obecné zavedení zákona proti oligarchům, který by omezil nadměrný vliv oligarchů v zemi. Ukrajina zde nadále implementuje akční plán na snížení vlivu oligarchů v klíčových oblastech, které mohou oligarchové ovlivňovat. Dále Ukrajina vyvíjí komplexní zákon o lobbingu, ale tento zákon ještě nebyl k prosinci 2023 dokončen.

Šesté doporučení zadává Ukrajině podmínku dokončení mediálního zákona, který uvede ukrajinské právní předpisy do souladu se směrnicí EU o audiovizuálních mediálních službách a posílí postavení nezávislého regulátora médií (European Commission 2023–a). Zde Ukrajina přijala potřebné úpravy a dodatky zákonů, aby sladila své právo se směrnicí EU o audiovizuálních mediálních službách (European Commission 2023–a).

Posledním krokem, který byl uložen EK, bylo dokončit reformu právního rámce pro národnostní menšiny podle doporučení Benátské komise. Reformy právního rámce pro národnostní menšiny stále probíhají a pracuje se na dokončení uložených doporučení, které předložila Benátská komise (European Commission 2023–a). Legislativní změny byly nejobtížnější ze všech sedmi požadavků, které Evropská komise předložila v červnu 2022 a opakovaně se staly terčem kritiky Kyjeva, kdy nejkontroverznější otázkou byla pravidla určující používání menšinových jazyků jako vyučovacích jazyků na středních školách, omezují požadavek na používání státního jazyka jako vyučovacích jazyků na předměty, které mají klíčový význam pro národní identitu (ukrajinský jazyk a literatura, ukrajinské dějiny a národní obrana). Jedná se o velký kompromis ze strany Kyjeva, který prokázal velké odhodlání požadavky EK realizovat (Jędrysiak, Marcin; Nieczypor, Krzysztof 2023).

5. Aktuální stav a vývoj přístupových jednání mezi EU a Ukrajinou

Ukrajina je od prosince roku 2022 v procesu přístupových jednání, která jsou tou nejzásadnější částí celého procesu vstupu do EU. V následující části bude rozebírán celkový vývoj a pokrok v připravenosti Ukrajiny na přijetí acquis EU. Popis vývoje bude založený na základě reportu Evropské komise z konce roku 2023, který přináší nejaktuálnější dostupné informace k průběhu přístupových jednání mezi EU a Ukrajinou. Vývoji a pokroku se daří i navzdory rozsáhlé ruské invazi trvající od února 2022, kdy tento brutální a bezprecedentní útok velmi Ukrajinu vyčerpává (European Commission 2023–b).

5.1. Rozdělení jednotlivých kapitol dle úrovně pokroku

Rozdělení a klasifikace vývoje a pokroku Ukrajiny ve fázi přístupových rozděluje report Evropské komise do těchto čtyř úrovní vývoje. Raná fáze přípravy (Early stage), Nějaký vývoj (Some progress), Mírný vývoj (Moderate progress) a Dobrý vývoj (Good progress). V následující podkapitole dojde k analýze a klasifikaci jednotlivých kapitol a jejich zařazení do těchto 4 úrovní vývoje. Finálním stavem, kterého může některá z kapitol dosáhnout, je stav “uzavřena”, ale v případě Ukrajiny a jejího dosavadního výkonu v přístupových jednáních žádná kapitola nebyla ještě úspěšně uzavřena a splněna.

5.1.1 Kapitoly nacházející se v rané fázi přípravy

Z oficiálního reportu EK, který byl publikován v prosinci na konci roku 2023, se jeví pět konkrétních kapitol tak, že se nacházejí v rané fázi vývoje a těmito konkrétními kapitolami jsou:

32. Finanční kontrola	2. Volný pohyb pracovníků	19. Sociální politika a zaměstnanost
11. Zemědělství a rozvoj venkova a poslední kapitola	33. Finanční a rozpočtová ustanovení	

(European Commission 2023–c).

U kapitoly 32. Ukrajina během sledovaného období dosáhla jen omezeného pokroku tím, že schválila metodiku finančního auditu pro externí audity a zřídila výbory pro audit v rámci ústředních orgánů (European Commission 2023–c).

EU reformu vnitrostátních systémů správy podporuje s obecným cílem zlepšit odpovědnost manažerů, řádné finanční řízení příjmů a výdajů a externí audit veřejných prostředků. Reformy v tomto sektoru mohou mít pozitivní dopad na zdraví financí, jejich kontroly a obecně mohou předcházet či zamezovat vzniku podvodů s financemi EU.

Kapitola 2. nezaznamenala žádný vývoj, a to hlavně kvůli ruské invazi plném rozsahu nedošlo k žádnému pokroku. V této kapitole jde hlavně o stejná práva pro všechny pracovníky přicházející z EU čili, aby se zacházelo s těmito pracovníky stejně jako s ukrajinskými občany.

V odvětví sociální politiky a zaměstnanosti musí Ukrajina přijmout nové rámcové právní předpisy v oblasti pracovních vztahů a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, aby byly v souladu s platnými směnicemi EU, a zajistit příznivé prostředí pro bipartitní a tripartitní sociální dialog a posílit kapacity sociálních partnerů; vypracovat a přijmout komplexní reformu deinstitucionalizace péče o děti a zahájit její provádění s ohledem na situaci vysídlených dětí a odstranit nedostatky a dále se přizpůsobit právním předpisům EU o nediskriminaci v zaměstnání (European Commission 2023–c).

V kapitole 11. vztahující se k Zemědělství a rozvoji venkova byl zaznamenán malý pokrok zejména díky přijetím právních předpisů, které jsou v souladu s *acquis* EU, a spuštěním státního agrárního registru zaměřeného na registraci zemědělských podniků (European Commission 2023–c). I přesto je vývoj jednání v této kapitole ještě zcela na začátku.

V poslední řadě v kapitole 33. o Finančních a rozpočtových ustanoveních by měla Ukrajina dále posilovat správní kapacitu a koordinační mechanismus mezi klíčovými zúčastněnými stranami v systému vlastních zdrojů.

Ukrajina nedisponuje střednědobou strategií příjmů, která je potřebná pro tvorbu MFF v rámci EU. Dále jsou již implementované mechanismy pro předcházení celním podvodům a finanční kriminality. EK vyjádřila nespokojenost s dosavadní výkonností Úřadu pro hospodářskou bezpečnost, pod který správa těchto mechanismů spadá (European Commission 2023–c).

5.1.2. Kapitoly s nějakou úrovní pokroku

Do této skupiny patří největší podíl kapitol, se kterými Ukrajina v probíhajících přístupových jednáních pracuje. Toto může do jisté míry značit velmi ranou a nepokročilou fázi celých přístupových rozhovorů mezi EU a Ukrajinou. K prosinci 2023 bylo označeno 18 jednotlivých kapitol, které spadají do fáze s nějakou úrovní pokroku (Some level of progress). Konkrétně jde o následující kapitoly:

23. Soudnictví a základní práva	24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost	5. Veřejné zakázky
18. Statistika	3. Právo usazování a svoboda poskytování služeb	3. Právo usazování a svoboda poskytování služeb
6. Právo obchodních společností	7. Právo duševního vlastnictví	8. Politika hospodářské soutěže
9. Finanční služby	28. Ochrana spotřebitele a zdraví	16. Zdanění
16. Zdanění	20. Podniková a průmyslová politika	26. Vzdělávání a kultura
14. Doprava	21. Transevropské sítě	27. Životní prostředí a změna klimatu
13. Rybolov	22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů	

(European Commission 2023–c).

V odvětví Soudnictví a základních práv se navzdory ruské útočné válce postupovalo ve vývoji. Bylo dosaženo pokroku a příslušné instituce pokračovaly v činnosti, v poskytování životně důležitých služeb občanům a v reformním úsilí, čímž prokázaly pozoruhodnou odolnost. Zároveň v soudnictví byla obnovena Vysoká rada soudnictví (HCJ) a Vysoká kvalifikační komise soudců (HQCJ). Obnova těchto institucí umožňuje vládě začít obsazovat více než 2 000 volných soudcovských míst a obnovit hodnocení kvalifikace (prověrky) stávajících soudců (European Commission 2023–c).

Kapitola 24. a její vývoj je značně ovlivněn stále probíhající válkou na území Ukrajiny a s tím platí v zemi i válečný stav, který značně ovlivňuje celý sektor soudnictví a spravedlnosti. Momentální prioritou je, aby se orgány činné v trestním řízení aktivně podílely na obraně jejich země. Zpráva EK ale poukazuje na přetrvávající řadu nedostatků, z nichž mnohé vznikly ještě před ruskou invazí. Právní a strategický rámec je nedostatečně rozvinutý. V celém odvětví je třeba dále posílit mechanismy integrity a odpovědnosti. Institucionální spolupráce a koordinace zůstávají slabé,

zejména pokud jde o vyšetřování organizované trestné činnosti, ale také o migraci a kontrolu hranic (European Commission 2023–c).

Kapitola 5. byla ve svém vývoji znovu ovlivněna probíhající útočnou válkou ze strany RF na území Ukrajiny. Odborníci EK konstatují, že je zapotřebí dalšího sblížení právních předpisů s *acquis* EU, včetně koncesí a partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP), vyloučení, výběru, použití kritéria ekonomicky nejvýhodnější nabídky a také veřejných zakázek v oblasti obrany (European Commission 2023–c).

V kapitole 18. týkající se Statistiky během sledovaného období bylo dosaženo omezeného pokroku při sblížení s *acquis* EU, včetně přijetí právních předpisů pro začlenění Kodexu evropské statistiky (European Commission 2023–c).

V kapitole Právo usazování a svoboda poskytování služeb bylo dosaženo malého pokroku například v poštovních službách, ale i přesto musí Ukrajina úplně sblížit svůj poštovní systém s *acquis* EU a také sladit uznávání odborných kvalifikací tak aby vyhovoval *acquis* EU.

Kapitola 6. zaznamenala pokrok přijetím legislativních změn zaměřených na další sladění s některými aspekty *acquis* EU v oblasti práva obchodních společností, účetních závěrek a auditu (European Commission 2023–c). Toto sladění musí dále pokračovat i vzhledem k předpisům o zveřejňování informací o společnostech a zahraničních pobočkách, o podpoře dlouhodobé angažovanosti akcionářů a o nabídkách převzetí (European Commission 2023–c).

Další kapitola číslo 7. Právo duševního vlastnictví, kde se Ukrajině podařilo spustit systém národního duševního vlastnictví a zároveň byl přijat zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících, jehož cílem je sladit právní předpisy s *acquis* EU v oblasti autorského práva, a prosazováním práv duševního vlastnictví (European Commission 2023–c).

Kapitola 8. za sdělovací období nezaznamenala velký vývoj. V srpnu 2023 byla odhlasována novela zákona o ochraně hospodářské soutěže, jejímž cílem je další sladění tohoto zákona s *acquis* EU. Platnost zákona o státní podpoře zůstává pozastavena z důvodu válečného stavu (European Commission 2023–c).

Další kapitola 9. o Finančních službách se pokročilo v implementaci *acquis* týkající se správy a řízení společností v bankách, prováděla dohled nad bankami založený na riziku a zavedla právní předpisy na podporu udržitelného a digitálního financování (European Commission 2023–c).

Ochrana spotřebitele a zdraví, respektive kapitola 28. nezaznamenala měřitelný pokrok a je potřeba, aby docházelo k implementaci a sladění *acquis* EU a vnitrostátních právních předpisů v kontextu ochrany spotřebitele.

Zdanění, které je kapitolou 16., v *acquis* prošla určitým vývojem. Vývoj se týkal přijetí zákona ze dne 20. března 2023, kdy se zavádí standard OECD pro automatickou výměnu informací o finančních účtech (společný standard pro vykazování), který by měl začít platit v roce 2024 a dne 3. listopadu 2022 se Ukrajina připojila k mnohostranné dohodě příslušných orgánů OECD o výměně zpráv podle jednotlivých zemí (European Commission 2023–c).

Kapitola 20. vztahující se k Podnikové a průmyslové politice neprošla značným vývojem při sladění s *acquis* EU. Musí se například vypracovat střednědobé priority pro rozvoj malých a středních podniků a přijmout opatření ke zlepšení podnikatelského prostředí a investičního klimatu (European Commission 2023–c).

26. kapitola o Vzdělávání a kultuře se nachází v dobré míře souladu s cíli, které má EU nastavené. Doporučené kroky, které by měly být pro uzavření kapitoly uskutečněny, jsou například vypracování plánu příslušného mechanismu sběru, analýzy a sdílení statistických údajů o vzdělávání a odborné přípravě nebo zavedení právních předpisů pro modernizaci a regulaci odborného vzdělávání (European Commission 2023–c).

Jednání o kapitole 14. - Doprava byla značně ovlivněna pokračující válečnou agresí RF na území Ukrajiny a nebyl zde silný pokrok. Doprava je silně ovlivněna válečnou situací na území Ukrajiny, kdy jsou dopravní a logistické tepny na Ukrajině každodenním cílem raketových útoků, které chtějí logistiku ochromit. Stejně tak tomu je v případě kapitoly 21. týkající se Transevropské sítě, jejíž vývoj byl taktéž zpomalen kvůli probíhajícímu konfliktu a kvůli výše zmiňovaným důvodům.

V kapitole 27. - Životní prostředí a klimatická změna, Ukrajina přijala legislativní kroky, které mají za úkol sladit cíle v zachování standardů životního prostředí s požadavky EU v odvětvích jako je kvalita pitné vody, nakládání s odpady a nebezpečnými látkami atd. V kontextu stále probíhajícího konfliktu vytvořeného ruskou agresí pokrok v části klimatické změny je limitovaný, ale Ukrajina se snaží o vypracování národního klimatického plánu a národního energetického plánu (European Commission 2023–c).

Předposlední kapitola s nějakou úrovní vývoje se týká politik Rybolovu. Rybolovná politika zaznamenala určitý pokrok při přijímání určitých předpisů *acquis* EU a zároveň byla přijata národní sektorová strategie (European Commission 2023–c). Ukrajina by se měla snažit podporovat kroky k naplnění akčního plánu odvětví rybolovu a akvakultury, kterými jsou např. sladění vnitrostátních právních předpisů s *acquis* EU, a přijmout cíle a zásady společné rybářské politiky EU, včetně cílů a zásad pro řízení zdrojů, inspekce a kontroly, a bojovat proti nezákonnému rybolovu (European Commission 2023–c).

Poslední kapitola spadající do úrovně s nějakým vývojem byla Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů, ve které bylo dosaženo omezeného pokroku. Jediný vývoj byl dosažen při provádění programů územní spolupráce s členskými státy (European Commission 2023–c).

5.1.3. Kapitoly s mírnou úrovní pokroku

Do této úrovně vývoje spadají celkem jen 4 kapitoly z celého a těmi jsou:

1. Volný pohyb zboží;	17. Hospodářská a měnová politika;
25. Věda a výzkum	12. Bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika.

(European Commission 2023–c).

U kapitoly o Volném pohybu zboží došlo ke sblížení *acquis* EU hlavně k kontextu kvality infrastruktury a taktéž v oblasti výrobků, na které se může vztahovat dohoda o posuzování shody a akceptaci průmyslových výrobků (ACAA) (European Commission 2023–c).

Hospodářská a měnová politika, respektive HMU je Ukrajina ve stádiu mírné přípravy vzhledem k požadavkům *acquis* EU. Ale kvůli přetrvávající ruské útočné invazi nebylo možné posunout vývoj této oblasti dále a Ukrajina byla nucena přijmout rozhodnutí, aby udržela svou hospodářskou stabilitu za stále probíhající války na jejím území.

Kapitola týkající se vědy a výzkumu je taktéž jako v předchozí zmiňované kapitole ve stádiu mírné přípravy. Ukrajina se snaží o hlubší integraci do Evropského výzkumného prostoru (European Commission 2023–c). Vývoj vyplývající ze zprávy EK za reportované období byl velmi omezený.

Bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika je kapitolou ve stádiu mírné připravenosti. Ukrajina by měla např. pokračovat v provádění a aktualizaci strategie sblížení s *acquis* EU a jeho provádění s cílem splnit požadavky dohody o přidružení se zaměřením na veterinární a rostlinolékařská opatření (European Commission 2023–c).

5.1.4. Kapitoly s dobrou úrovní pokroku

Kapitoly s dobrým vývojem, kde Ukrajina udělala znatelný pokrok jsou kapitoly:

4. Volný pohyb kapitálu	10. Digitální transformace a média	15. Energetika,
29. Celní unie	31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika	

(European Commission 2023–c)

První kapitolou, ve které Ukrajina udělala měřitelný pokrok je kapitola 4. Volný pohyb kapitálu. Tento pokrok je symbolizován hlavně díky sladění ukrajinských právních předpisů proti praní špinavých peněz s FATF standardy (European Commission 2023–c). FATF je zkratkou pro název Financial Action Task Force, což je organizace, která spravuje a vytváří globální opatření proti praní špinavých peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení (FAFT-GAFI neuvedeno).

Dalším bodem, který podtrhuje vývoj v této oblasti je, že Ukrajina se zavázala, že nebude uplatňovat žádná omezení pohybu kapitálu a běžných plateb v souladu s pravidly článku VIII Dohody o MMF a kapitoly 7 Dohody o přidružení s Ukrajinou (European Commission 2023–c). Odvětví, ve kterých je Ukrajině doporučováno EK, aby se zaměřila na pokračování a přípravu na vstup do jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA) či například přijmout opatření ke zřízení rejstříku majitelů a skutečných vlastníků bankovních účtů, platebních účtů a bezpečnostních schránek (European Commission 2023–c).

V kapitole 10 za sledované období došlo ke sladění s postupy EU v oblasti prosazování práva v digitálním sektoru vychází ze základních právních předpisů (European Commission 2023–c).

Kapitola 15. o Energetice vývoj pokračoval, a to i přes mimořádnosti způsobené pokračováním útočné války ze strany RF. Pokračovalo se ve sbližování právních předpisů, včetně předpisů týkajících se integrity a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií, obnovitelných zdrojů energie, provozovatele přepravní soustavy plynu a certifikace zásobníků plynu (European Commission 2023–c).

Celní unie je podle reportu za rok 2023 v uspokojivém až dobrém vývoji. Ukrajině se povedlo připojení k celnímu informačnímu systému EU a používá nový počítačový tranzitní systém (NCTS). Ukrajina se také stala smluvní stranou Úmluvy o společném tranzitním režimu (European Commission 2023–c).

Poslední kapitola, která zaznamenala za rok 2023 měřitelný a dobrý vývoj je Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika, kde momentálně probíhá stálý dialog mezi oběma stranami, který vede k výraznému posílení bezpečnostní a vojenské spolupráce Ukrajiny s EU (European Commission 2023–c).

V budoucnu, aby tato kapitola mohla být uzavřena je potřeba, aby byl například ratifikován Římský statut Mezinárodního trestního soudu, což je smlouva, která zřizuje pravomoci a funkce Mezinárodního trestního soudu, který má pravomoc vyšetřovat a trestat čtyři mezinárodní zločiny, kterými jsou genocida, zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a v poslední řadě trestné činy agrese (ICC 1998).

5.2. Dlouhodobé problémy s korupcí v zemi

V této kapitole se budu věnovat problematice korupce, která provází Ukrajinu již od jejího vzniku v roce 1991. Od vzniku státu byla ukrajinská politická scéna často ovlivňovaná oligarchickými vlivy, které měly relativně příznivé prostředí pro rozvoj například kvůli slabé ekonomice či neefektivním protikorupčním zákonům a mechanismům. Často se jedná o téma, které v případě Ukrajiny vyvolává značnou kritiku z pozic EK, protože proti-korupční zákony a mechanismy nejsou v této zemi dostatečně rozvinuté a efektivní a v mnoha kapitolách o vývoji připravenosti na přijetí acquis je téma korupce zmiňováno.

Korupce v zemi a obecně v politice vždy byla velkým problémem a toto může být dáno za vinu mnoha faktorům. Ukrajina jako jedna ze zemí tehdejšího Východního bloku měla svoji cestu za fungující demokracií a rozvinutým tržním hospodářstvím značně složitou.

Po pádu SSSR se z jeho vlivu vymanilo spousta nových suverénních států, mezi kterými byla samozřejmě i Ukrajina. Některé státy tehdejšího SSSR svůj přerod k demokracii a svobodě neměly mírový, jako tomu bylo například v Rumunsku, kde vládl autoritářský vůdce Nicolae Ceaușescu. Ceaușescův režim byl známý svými tvrdými represemi a konec jeho vlády vyvrcholil až jeho popravou. Události předcházející jeho popravě se nesly v duchu krvavých nepokojů a četných civilních obětí. Ukrajina se ale řadí mezi státy, kde k předání moci došlo v mírovém stylu. I přestože to, že předání moci na Ukrajině po páru SSSR proběhlo poklidně, nadcházející 90. léta byla pro Ukrajinu ekonomicky devastující.

V roce 1991 byla Ukrajina jednou z nejhudších sovětských republik. Statistiky z dostupných údajů ukazují, že HDP Ukrajiny činil pouhých 1 307 dolarů na obyvatele. Za Ukrajinou zaostávaly pouze Ázerbájdžán, Gruzie, Kyrgyzstán, Tádžikistán a Uzbekistán; dokonce i Moldavsko a Turkmenistán, obecně považované za velmi chudé sovětské republiky, byly před Ukrajinou (Suttela, Pekka 2012).

V letech 1991-1996 klesala ukrajinská ekonomika ročně o 9,7 až 22,7 % (Suttela, Pekka 2012). Ukrajinská ekonomika se začala sbírat až na začátku nového milénia, a proto byla celá 90. leta pro budování silné ekonomiky nepříznivým obdobím. Oživení ekonomiky a růst se vrátil až v novém tisíciletí, jenže daný ekonomický růst nebyl dostatečně silný, aby se Ukrajina dokázala vrátit na ekonomickou úroveň před rozpadem SSSR (Tramba, David 2021).

V roce 2008 nastoupila další finanční a ekonomická krize, kdy Ukrajina byla nucena čerpat úvěry od MMF v objemu 18,4 miliardy dolarů. Po krátkém oživení nastoupila další krize poté, co Rusko začalo v létě 2013 blokovat import z Ukrajiny. Po událostech roku 2014 – revoluci na kyjevském Majdanu, ztrátě Krymu a povstání v průmyslovém Donbasu – přešla ukrajinská ekonomika do stavu volného pádu. Její výkon během let 2014 a 2015 klesl celkem o 16 procent, kurz hřivny k dolaru se zhroutil a země přežívala díky zahraničním úvěrům (Tramba, David 2021).

Téma korupce není na Ukrajině něčím, co by se dalo považovat za vyřešený problém a index korupce jako takový je stále relativně vysoký v porovnání s ostatními zeměmi EU, ale Ukrajina v tomto odvětví podniká četné aktivity, které významně pomáhají s řešením tohoto dlouhodobého problému. Mezi kroky, které Ukrajina učinila, aby účinněji bojovala s korupcí a finančními podvody, jsou např. vytvoření nových institucí, jako Národní protikorupční úřad Ukrajiny (NABU), Specializovaná protikorupční prokuratura (SAP), Národní agentura pro prevenci korupce (NACP) a Vyšší protikorupční soud Ukrajiny (SAC) (Farbar, Kateryna 2023).

Dalším důležitým krokem bylo také vytvoření Vysoké rady pro spravedlnost a Vysoké kvalifikační komise pro soudce, která bude mít na starosti prověřování toho, že soudci nejsou politicky jmenováni a že jejich kvalifikace a bezúhonnost jsou řádně prověřeny (Farbar, Kateryna 2023)

I nyní, za ještě stále probíhající války na území Ukrajiny, byla velmi aktivní. Ve vydání každoročního průzkumu 2023 si polepšila o dvanáct míst a umístila se na 104. místě mezi 180 hodnocenými zeměmi, přičemž zvýšila své protikorupční skóre z 33 na 36 bodů ze 100. "Nárůst Ukrajiny o tři body je jedním z nejlepších výsledků za poslední rok na světě," poznamenala Transparency International ve zprávě doprovázející nové vydání žebříčku, které bylo zveřejněno 30. ledna (Dickinson 2024).

Již zmiňované protikorupční struktury s novým obsazením a zavedením Státního programu proti korupci a značný pokrok v digitalizaci v zemi přispívá těmto pozitivním výsledkům. I obecný apel ze strany EU na vyřešení tohoto problému Ukrajinu posouvá čím dál blíže úrovním korupce zemi nacházejících se v Unii.

6. Potencionální problémy s přijetím Ukrajiny do EU v budoucnu

Hlavní potencionální problémy Ukrajiny s procesem přijetí bychom mohli rozdělit do 3 skupin, které by byly – vnitropolitické, mezinárodní a unijní problémy.

První skupinou problémů by mohly být problémy týkající se Unie samotné, respektive institucí a členských států. Pokud budou všechny kapitoly *acquis* v budoucnu splněny a tzv. uzavřeny, může EU a kandidátský stát přejít k sepsání přístupové smlouvy, která musí být schválena EK, Radou Evropské unie a Evropským parlamentem a v poslední řadě musí být tato přístupová smlouva podepsána a ratifikována všemi členskými státy EU, a i kandidátským státem žádajícím o členství.

Celý proces vyhodnocování, již zmiňovaného *screeningu*, je velmi komplexní a leckdy dlouhodobou záležitostí. Aktuálně bylo podáno 10 oficiálních členských přihlášek, a to od států Turecka, Albánie, Bosny a Hercegoviny, Moldavska, Černé hory, Severní Makedonie, Srbska, Ukrajiny, Gruzie a Kosova (EU enlargement neuvedeno).

S výjimkou Gruzie a Kosova, tak všem těmto z řady zmíněných států byl již udělen kandidátský status. Tyto státy se ve fázi přístupových jednání mohou nacházet již několik let, a to jen ilustruje fakt toho, že udělení kandidátského statusu nijak nezaručuje to do kdy nebo v jakém časovém rámci se stane kandidátský stát novým členským státem EU.

Zároveň musí být na paměti, že i pokud skončí přístupová vyjednávání, tak to taktéž neznamena automatické přijetí do EU, jelikož se stejně jako o administrativní proces jedná i o proces politický. Proto silně záleží po dokončení přístupových jednání na vůli a názoru členských států, jelikož je potřeba naprosté jednomyslnosti v tomto hlasování a každý členský stát EU *de facto* hlasuje o tom, zda vůbec chce, aby se k EU někdo nový přidal a v tomto mohou hrát i roli určité výhrady členských států vůči žadateli o členství. Tyto výhrady mohou být politické, etnické, hospodářské apod.

Naskýtá se proto i situace, kdy by se například Ukrajina nacházela již v části, kdy všechna přístupová jednání bude mít splněna v uspokojivé míře a bude již záležet jen na vyjádření souhlasu členských států, které mohou definitivní přijetí Ukrajiny do EU jako organizace ještě hodně ovlivnit. Dá se uvést seznam různých zemí, které by mohly mít potencionálně nějaké výhrady vůči Ukrajině v již zmíněných sférách. Jednou z těchto zemí je například Polsko. Této kauze se obecně říká „obilná krize“ a ta trvá již přes jeden rok a jde o výhrady polských zemědělců kvůli výskytu ukrajinského obilí na polském zemědělském trhu. V květnu 2022 totiž EU na znamení podpory v době plnohodnotné ruské invaze zrušila veškerá cla a kvóty na ukrajinský vývoz. Takové kroky ve skutečnosti otevřely trh pro ukrajinské výrobce (Visit Ukraine 2024).

V polovině jara 2023 si však polští zemědělci začali stěžovat na pokles cen, který podle nich způsobila vlna dovozu z Ukrajiny, jež zaplavila sklady, vagony a přístavy. V dubnu Polsko zakázalo dovoz z území Ukrajiny nejen obilí, ale také téměř všech zemědělských produktů – zeleniny, mléčných

výrobků, medu, oleje, vajec, a dokonce i vína. Evropská komise zatím nedostala žádné potvrzení, že právě ukrajinské výrobky neumožňují polským zemědělcům dosahovat zisku (Visit Ukraine 2024).

Jedná se rozhodně o politickou kauzu, která bude rozhodně na stole při přístupových jednáních a mělo by jít o věc, která se politicky vyřeší. Tato kauza sahá i mimo politickou sféru, jelikož polští občané protestují proti dovozu ukrajinského obilí velmi radikálním způsobem. Na nádraží Medyka (Polsko) 20. února protestující otevřeli poklapy dvou nákladních vagonů společnosti Ukrzaliznycja a vysypali z nich ukrajinské obilí (Visit Ukraine 2024).

V současné době se ve stanici Medyka nachází asi 40 ukrajinských nákladních vagonů se zemědělskými produkty (Visit Ukraine 2024).

Tyto produkty čekají na převoz, jelikož dovoz ukrajinského obilí do Polska byl oficiálně zakázán. Tyto protesty mohou mít potenciální dopad na rychlost hlasování o přijetí Ukrajiny do EU v budoucnu a mohou daný proces brzdit (Visit Ukraine 2024).

Dalším problémem, klasifikovatelný jako vnitropolitický, který se může jevit jako velmi zásadní, je velký počet lidí, kteří nemají jakoukoliv státní příslušnost. Dle Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) bylo zjištěno, že na Ukrajině žije nejméně 35 000 osob bez státní příslušnosti a osob s "neurčenou státní příslušností" (European Network for Statelessness Neuvedeno). Podle dalších zdrojů a spekulací je naznačováno, že by osob bez občanství mohlo být o mnoho desítek tisíc více, včetně značné části romské populace a dětí narozených na Krymu, v Luhansku a Doněcku od roku 2014 (European Network for Statelessness Neuvedeno).

Dalším problémem, který může v budoucnu nabýt větších rozměrů, jsou neprobíhající demokratické volby uvnitř Ukrajiny. Prezidentské volby byly na Ukrajině plánovány na březen roku 2024 (Abdurasulov, Abdujalil 2023).

Nicméně tyto volby společně i s volbami parlamentními se neuskutečnily, protože jsou v zemi zakázány na základě současného stanného práva, které bylo zavedeno po ruské invazi v únoru 2022 (Abdurasulov, Abdujalil 2023).

Toto se může jevit jako problém jak v domácí vnitropolitické sféře, ale to, že se volby za probíhající válce nekonají se stává i politickým tématem v americké domácí politice, kdy získává toto téma i mezinárodní kontext. Například americký prezidentský kandidát Vivek Ramaswamy prohlásil, že Ukrajina "není vzorem demokracie" a "hrozí, že letos neuspořádá volby, pokud jí USA neposkytnou více peněz" (Abdurasulov, Abdujalil 2023).

Tyto hlasy, které volají po uspořádání voleb na válkou zaneprázdněné Ukrajině se často objevují v americké domácí politice, uvnitř republikánské strany, zejména v jejím krajně-pravicovém křídle. Zároveň toto téma je často předmětem, zda má USA poskytovat další vojenskou pomoc Ukrajině. Tato pomoc, respektive pomocné vojenské balíčky, musejí projít Sněmovnou reprezentantů, posléze Senátem a v poslední řadě je musí podepsat samotný americký prezident. Palčivým tématem v posledních měsících bylo vůbec umožnění hlasování o schválení balíčku pomoci pro Ukrajinu a další státy, kde má USA své mezinárodní zájmy.

Pokud by se ale podařilo i přes stanné právo volby uspořádat, jejich průběh by byl válkou negativně ovlivněn. Nejčastějšími důvody, proč by uspořádání voleb v době války bylo velmi složité a nebezpečné, je nemožnost zaručení bezpečnosti všem občanům země, kdy např. „*když vojáci... nemohou volit ani být nominováni na kandidátky*“ (Abdurasulov, Abdujalil 2023).

Ještě zásadnějším problémem, který by hladkému průběhu voleb bránil, je obrovský počet vysídlených obyvatel Ukrajiny z důvodu prchání před válkou do sousedních zemí. Poslankyně a předsedkyně vládní strany Sluha Lidu Olena Shulyak komentuje tuto skutečnost takto: „*Je nemožné uspořádat volby během války, když jsou miliony našich občanů v zahraničí nebo vnitřně vysídleny*“ (Abdurasulov, Abdujalil 2023).

Průzkumy veřejného mínění naznačují, že Ukrajinci mají jen malou chuť k volbám – minulý měsíc se pro Kyjevský mezinárodní sociologický institut vyslovilo jen 15 % respondentů, že by se v zemi měly konat volby (Carey, Andrew; Voitovych, Olga; Vlasova, Svitlana 2024).

Pokud by se čistě hypoteticky volby podařilo uspořádat, přináší to potencionálně problém pro ukrajinskou válečnou rétoriku, protože v době války, kdy je část ukrajinského území okupována cizím státem, obyvatelé, kteří se na těchto územích nacházejí, by nemohli v ukrajinských volbách své hlasy vhodit do volebních urn a vyjádřit svůj postoj a názor. Zároveň, když není možné zajistit na těchto územích demokratické volby, tak by se část všech hlasů jednoduše neobjevila ve finálním součtu, čímž by se okupovaná území vyloučila z volebních okrsků a do jisté míry by se tím legitimizovali kroky RF v její útočné válce, která má momentálně tato okupovaná území, jako Donbas a Krymský poloostrov a střípky frontových území, ve své moci.

7. Predikce vývoje pro přijetí Ukrajiny do EU

V momentální situaci je velmi složité k určení, v jakém časovém rámci by byla Ukrajina schopna přijmout a implementovat do svého národního právního rámce všechny kapitoly *acquis* nebo kdy by vůbec mohlo dojít k přijetí Ukrajiny do EU.

Ukrajina od svého vzniku zažila velmi dlouhou cestu, která byla velmi složitá v kontextu uvědomění společnosti v tom, kam chce, aby se jejich země v budoucnosti orientovala. S událostmi jako invaze na ukrajinský poloostrov Krym, krize v regionu Donbas a posléze i úplná útočná invaze ze strany RF se ukrajinská mentalita posouvala blíže a blíže k idey směřování k západním institucím. Reakce na ruskou invazi na Ukrajinu byla velmi jasná a přišla jen 4 dny po této invazi a tou byla oficiální přihláška do EU. Tři měsíce po podání této přihlášky byl Ukrajině udělen kandidátský status, a ještě na konci téhož roku zahájili EU s Ukrajinou další fázi přístupového procesu, které se říká přístupová jednání. I přes stále probíhající válku na ukrajinském území se politici snažili, aby jejich přihláška do EU neležela jen tak někde na stole a celý proces vstupu do EU brali velmi vážně, protože na tom dost možná stojí podstata existence Ukrajiny po konci války na jejich území.

Zda a kdy Ukrajina přistoupí k Evropské unii, bude do značné míry záviset na tom, jak a kdy skončí válka s Ruskem a začne poválečná obnova, a na tom, jak se EU vypořádá s otázkami správy věcí veřejných, bezpečnosti, migrace, obchodu, investic, energetické transformace, dekarbonizace a rozpočtu EU (Darvas, Dabrowski, Grabbe, Léry, Sapir, Zachmann 2024).

Je velmi obtížné predikovat to, konkrétně jakým způsobem a s jakým výsledkem tento konflikt skončí a naskýtají se otázky, co bude považováno za vítězství a kdo bude ve finále poraženým, jelikož vyhrát může jen jedna strana konfliktu. Ukrajinci samozřejmě chtějí vítězství absolutní, a to i s navrácením okupovaných území, a to i s poloostrovem Krym. Druhá strana konfliktu, Ruská federace, své cíle nevztahuje na konkrétní a přesné požadavky co se týče území, které by chtěli v této válce získat. Jejich cíl se skrývá pod hesly jako je denacifikace či defašizace Ukrajiny.

Právě tato hesla jsou jedním z nejčastějších dezinformačních narativů Kremlu, jimiž ospravedlňuje svou ničivou válku proti obyvatelům Ukrajiny, jsou lži, že Rusko usiluje o "denacifikaci" Ukrajiny. Ruský prezident Vladimir Putin označil demokraticky zvolenou ukrajinskou vládu za "bandu narkomanů a neonacistů" a ruská státní média a propagandisté opakovaně vyzývali k "denacifikaci" všech obyvatel Ukrajiny (U.S. Department of State 2022).

Vývoj v připravenosti na přijetí *acquis* EU je momentálně celkově ve velmi rané fázi. Ukrajině se podařilo otevřít mnoho kapitol *acquis*, které se liší v různých úrovních připravenosti, ale žádná z těchto 35 kapitol není ještě dokončená, respektive uzavřená.

Časový plán integrace Ukrajiny do EU bude záviset na ambicích Ukrajiny i EU. Ukrajina bude zásadním způsobem řídit tempo a závažnost svých reforem. EU zase bude muset najít způsob, jak udržet

tempo ukrajinského úsilí o rozšíření a zároveň nedopustit, aby ukrajinské aspirace na vstup do EU nezabředly do vnitřních sporů nebo se nezapletly do debat o reformě EU (Batchik, James 2023).

Právě EU je v kontextu přijetí Ukrajiny velmi důležitý aktérem, jelikož pokud se zasazuje o přijetí Ukrajiny, musí toto úsilí, které bude udržovat přístupová jednání, udržovat při životě a obecně musí EU ve svém přístupu vůči Ukrajině stát jednotně a jednoznačně.

Ukrajina tak stojí před úkolem dosáhnout v době války hlubokých institucionálních změn, zejména v oblasti politického řízení, ústavní rovnováhy moci, soudnictví, právního státu, decentralizace, omezení vlivu oligarchů a boje proti korupci (Darvas, Dabrowski, Grabbe, Léry, Sapir, Zachmann 2024).

V momentální situaci je samozřejmě reformní úsilí a jakýkoliv měřitelný pokrok v přístupových jednáních úctyhodný, protože Ukrajina musí společně s řešením těchto reforem řešit obranu svého území proti útokům RF.

Pokud by konflikt na Ukrajině skončil v horizontu 2-3 let, tak se Ukrajina neobejde bez zahraniční pomoci při obnově své země, což bude zahrnovat opravy infrastruktury, komunikací, zároveň poptávku po velkém objemu pracovní síly, které bude potřebná pro obnovu a výstavbu nové Ukrajiny. A pokud jde o zmíněnou zahraniční pomoc, jasným favoritem na poskytnutí této pomoci je EU. Evropská unie již zavedla speciální nástroj, respektive iniciativu, který se nazývá Ukraine facility a Unii umožní poskytnout Ukrajině během tohoto období stabilní a předvídatelnou finanční podporu ve výši až 50 mld. eur (Evropská komise Neuvedeno).

8. Závěr

Na konci roku 2022 byla Ukrajina pozvána k otevření přístupových jednání společně s EU. Jednalo se o krok, který měl posílit reformní úsilí na straně Ukrajiny a měl vyjádřit vážnost, se kterou je Ukrajina jako kandidátský stát přijímána. Dle poslední zprávy Evropské komise vyplývá to, že Ukrajina pokračuje v realizaci jednotlivých reforem, aby mohla přijmou evropské *acquis communautaire* do svého národního právního rámce. Dle klasifikace, do které jsou podle úrovně připravenosti zařazovány jednotlivé kapitoly z oficiální zprávy Evropské komise, se nachází 5 kapitol v dobré úrovni připravenosti, 4 kapitoly v mírné úrovni připravenosti, největší podíl s počtem 20 kapitol se nachází ve stadiu s nějakou úrovní přípravy a zbývající počet kapitol se nachází v rané fázi připravenosti.

Ukrajíně se dařilo v implementování reforem, respektive doporučení zadaných Evropskou komisí, které sloužily jako podmínka pro udržení kandidátského statusu. Evropská komise udělila Ukrajíně sedm konkrétních doporučení, z nichž se již konkrétně čtyři podařilo úspěšně splnit. Mezi splněná doporučení od Evropské komise za předchozí rok spadá dokončená reforma ústavního soudu, dokončení prověření bezúhonnosti kandidátů členů Vysoké rady soudnictví, zajištění souladu právních předpisů se standardy FATF proti praní špinavých peněz a dokončení mediálního zákona. Zbylé tři kapitoly, jmenovitě boj proti korupci, zavedení zákona proti oligarchům a dokončení reformy právního rámce pro národnostní menšiny podle doporučení Benátské komise zaznamenali určitý vývoj, ale pro úplné splnění všech požadavků zbývá Ukrajíně ještě několik kroků. V případě doporučení ohledně boje proti korupci zbývá Ukrajíně implementovat např. schválení zákona na zvýšení legislativního limitu pro obsazení pracovních míst v NABU, u zavedení zákona proti oligarchům zbývá Ukrajíně dokončit zákon proti lobbingu. K dokončení reformy právního rámce pro národnostní menšiny, pro které byly reformy nejobtížnější ze všech 7 doporučení, se stále pracuje na dokončení uložených doporučení ze strany Benátské komise.

Ukrajina ukázala obrovské odhodlání při svém reformním úsilí, jelikož v přístupových jednáních pokračuje i přes stále probíhající útočnou a bezprecedentní válku ze strany Ruské federace. Nejvíce se Ukrajíně za uplynulý rok dařilo v odvětvích Volného pohybu kapitálu, kdy hlavní úspěchy zahrnují sladění ukrajinských právních předpisů proti praní špinavých peněz s FATF standardy a závazek k nediskriminačnímu pohybu kapitálu a plateb v souladu s mezinárodními dohodami. Dále se Ukrajíně dařilo v kapitolách Digitální transformace a médií, Energetiky, Celní unie a Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika. V oblasti digitální transformace a médií došlo ke sladění v prosazování práva v digitálním sektoru. U kapitoly Energetiky se pokračovalo ve sbližování právních předpisů EU a Ukrajiny a u kapitoly o Celní unie se Ukrajíně podařilo připojit k celnímu informačnímu systému EU a v poslední řadě u kapitoly Zahraniční, bezpečnostní a obranná politiky, kde aktivně probíhal dialog mezi oběma stranami, což výrazně posiluje úroveň vojenské a bezpečnostní spolupráce.

Tato pětice kapitol zaznamenala největší pokrok ve svém vývoji, ale ještě nejsou tyto kapitoly považované za uzavřené, jelikož zbývají určité kroky, které musí ukrajinská strana uskutečnit k dosažení naprostého souladu s kritérii *acquis communautaire*. Například u poslední zmíněné kapitoly o Zahraniční, bezpečnostní a obranná politice, je potřeba, aby byl ještě ratifikován Římský statut Mezinárodního trestního soudu pro úplné uzavření kapitoly.

Nejčastěji se objevujícím důvodem, který brzdil vývoj jednotlivých kapitol při přístupových jednáních, byla pokračující válka na území Ukrajiny, která buďto zpomalovala a ovlivňovala dynamiku přijímání reforem, nebo danou kapitolu v jakémkoliv pokroku úplně paralyzovala, jako tomu bylo v případě kapitoly o Volném pohybu pracovníků, kdy nebyl zaznamenán žádný vývoj, právě v důsledku probíhajícího konfliktu.

Prioritou pro uzavření všech kapitol *acquis* a pro posílení dynamiky celého přístupového procesu je tedy snaha o ukončení válečného konfliktu na ukrajinské půdě. V tomto tvrzení se ale naskýtá problém, s jakým výsledkem bude tento konflikt jednoho dne ukončen a jaké ztráty si konec tohoto konfliktu vyžádá. Konkrétně je zásadní to, jak bude ukrajinské území vypadat po konci války a jaké na jakém území bude Ukrajina schopna uplatňovat monopol na legitimní užití násilí.

9. Seznam použité literatury a pramenů

Abdurasulov, Abduljalil (2023). Ukraine war: Fierce row erupts over 2024 election. *BBC*. 26.11.2023 (<https://www.bbc.com/news/world-europe-67440357>, 8.4.2024).

Budjeryn, Mariana (neuveдено). The Breach: Ukraine's Territorial Integrity and the Budapest Memorandum. Wilson center 3, str. 1.

Batta, Anna (2022). Are the Russian speakers in Ukraine on Putin's side. *Air University*. 28.2.2022 (<https://www.airuniversity.af.edu/Wild-Blue-Yonder/Article-Display/Article/2949512/are-the-russian-speakers-in-ukraine-on-putins-side/>, 5.3.2023).

Batchik, James (2023). Ukraine's EU accession process faces bureaucratic and political hurdles. *Atlantic council*. 19.12.2023 (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraines-eu-accession-process-faces-bureaucratic-and-political-hurdles/>, 10.4.2024).

Bigg Mpoke Mattew (2022). Zelensky, in a passionate speech, urges the E.U. to admit Ukraine immediately. *New York Times*. 28.2.2022 (<https://www.nytimes.com/2022/02/28/world/europe/ukraine-european-union-zelensky.html>, 7.3.2024).

Carey, Andrew; Voitovych, Olga; Vlasova, Svitlana (2024). Ukraine's election day dawned with no vote in sight and little appetite for one – for now, anyway. *CNN*. 1.4.2024 (<https://edition.cnn.com/2024/03/30/europe/ukraine-election-zelensky-intl/index.html>, 8.4.2024).

Dickinson, Peter (2024). Wartime Ukraine ranks among world's top performers in anti-corruption index. *Atlantic council*. 1.2.2024 (<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/wartime-ukraine-ranks-among-worlds-top-performers-in-anti-corruption-index/>, 20.3.2024).

DW (2022). Russia recognizes independence of Ukraine separatist regions. *DW*. 21.2.2022 (<https://www.dw.com/en/russia-recognizes-independence-of-ukraine-separatist-regions/a-60861963>, 7.3.2024).

Ellen, Barry (2011). Former Ukraine Premier Is Jailed for 7 Years. *New York Times*. 11.10.2011 (<https://www.nytimes.com/2011/10/12/world/europe/yulia-tymoshenko-sentenced-to-seven-years-in-prison.html>, 27.2.2024).

Eörsi, Mátyás (2010). Observation of the Presidential Election in Ukraine (17 January 2010). Election observation report, str. 7.

EUR-Lex (neuveдено) – a. Accession criteria (Copenhagen criteria). EUR-Lex. Neuvedeno (<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html>, 20.2.2024).

EUR-Lex (neuveдено) – b. Accession negotiations. EUR-Lex. Neuvedeno (<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-negotiations.html>, 17.3.2024).

EUR-Lex (neuvědno) – c. Acquis. EUR-Lex. Neuvědno (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aacquis&qid=1712338660246>, 17.3.2024).

European Commission (2023) –a. Ukraine report 2023. European commission, str. 9-11.

European Commission (2023) –b. Ukraine report 2023. European commission, str. 3.

European Commission (2023) –c. Ukraine report 2023. European commission, str. 19-139.

European council in Copenhagen (2016). Conclusions from the Copenhagen European Council: excerpt on the EU accession criteria. CVCE, str. 2.

European union (neuvědno). EU enlargement. European union. Neuvědno (https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-enlargement_en, 17.3.2024).

Evropská komise (neuvědno). Obnova a rekonstrukce Ukrajiny. Neuvědno (https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_cs, 10.4.2024).

Evropská rada (neuvědno). Ukraine. Evropská rada. Neuvědno (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/enlargement/ukraine/>, 13.3.2024).

Evropská rada (neuvědno). Východní partnerství. 4.3.2024 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/>, 20.2.2024).

FAFT-GAFI (neuvědno). What do we do. FAFT. Neuvědno (<https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html>, 20.3.2024).

Farbar, Kateryna (2023). How Ukraine is fighting high-level corruption despite Russia's war. *OpenDemocracy*. 4.7.2023 (<https://www.opendemocracy.net/en/odr/ukraine-anti-corruption-judicial-reform-improvements/>, 20.3.2024).

France24 (2011). Tymoshenko sentenced to seven years in prison. *France24*. 11.10.2011 (<https://www.france24.com/en/20111011-verdict-trial-former-prime-minister-tymoshenko-gas-deal-russia-abuse-power-ukraine>, 27.2.2024).

Harasymiw, Bohdan (2015). Yushchenko, Viktor. Internet encyclopedia of Ukraine. Březen 2015 (<https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CY%5CU%5CYushchenkoViktor.htm>, 18.2.2024).

Hudziuk, Liliia (2023). Blog: Seven recommendations to Ukraine from the EU: how has Ukraine been faring so far? *EUNEIGHBOURS EAST*. 16.5.2023 (<https://euneighbourseast.eu/young-european-ambassadors/blog/blog-seven-recommendations-to-ukraine-from-the-eu-how-has-ukraine-been-faring-so-far/>, 10.3.2024).

ICC (1998). Rome Statute of the International Criminal Court. International Criminal Court 2178 (38544), str. 3.

Katchanovski, Ivan (2017). The Separatist War in Donbas: A Violent Break-Up of Ukraine? ResearchGate. str. 2.

Konończuk, Wojciech (2014). Russia's Real Aims in Crimea. *Carnegie Endowment for International Peace*. 13.3.2024 (<https://carnegieendowment.org/2014/03/13/russia-s-real-aims-in-crimea-pub-54914>, 3.3.2024).

Korosteleva, Elena (2011). The Eastern Partnership Initiative: A New Opportunity for Neighbours? *The Journal of Communist Studies and Transition Politics* 27(1):1-21. str. 3-12.

Kubicek, Paul (2005). The European Union and democratization in Ukraine. *Communist and Post-Communist Studies* 38 (2), str. 274-287.

Marktler, Tanja (2006). The Power of the Copenhagen Criteria. *Croatian Yearbook of European Law and Policy* 2 (2), str. 348-354.

Jędrusiak, Marcin; Nieczytor, Krzysztof (2023). Ukraine: another amendment to the law on national minorities. *Centre For Eastern Studies*. 13.12.2023 (<https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2023-12-13/ukraine-another-amendment-to-law-national-minorities>, 2.4.2024).

Open Society Foundation (2019). Understanding Ukraine's Euromaidan Protests. *Open Society Foundation*. Květen 2019 (<https://www.opensocietyfoundations.org/explainers/understanding-ukraines-euromaidan-protests>, 29.2.2024).

Parties and Elections in Europe (Neuvedeno). Ukraine Legislative elections. *Parties and Elections in Europe*. Neuvedeno (<http://www.parties-and-elections.eu/ukraine.html>, 28.2.2024).

Suttela, Pekka (2012). The Underachiever: Ukraine's Economy Since 1991. *Carnegie Endowment for International Peace*. 9.5.2012 (<https://carnegieendowment.org/2012/03/09/underachiever-ukraines-economy-since-1991-pub-47451>), 16.3.2024).

Tramba, David (2021). Třicet let od rozpadu SSSR: Ukrajinci mají svobodu, ale žijí v chudobě. *Ekonomický deník*. 29.8.2021 (<https://ekonomickydenik.cz/tricet-let-od-rozpadu-sssr-ukrajinci-maji-svobodu-ale-ziji-v-chudobe/>, 17.3.2024).

Visit Ukraine (2024). Why has Ukrainian grain become a problem for Europe? *Visit Ukraine*. 22. 2. 2024 (<https://visitukraine.today/blog/3410/why-has-ukrainian-grain-become-a-problem-for-europe>, 17.3.2024).

War.Ukraine (2024). When and Why did the Russian of Crimea start?. *War.Ukraine*. 20.01.2024 (<https://war.ukraine.ua/faq/when-and-why-did-russia-invade-crimea/>, 3.3.2024).

10. Summary

This bachelor's thesis focuses on the topic of the potential candidacy of Ukraine to the European Union. Ukraine was unprecedentedly attacked by the Russian Federation in the final days of February 2022. In close succession to this attack, Ukraine signed the official accession application to the European Union and within 3 months, Ukraine was granted a candidate status. In succession to the granting of candidate status, Ukraine was also invited to open accession negotiations with the European Union.

My thesis sets a target to analyze and describe the development of political and institutional reforms in Ukraine since the start of the EU accession process with the great influence of the still ongoing war. The war in Ukraine is a great threat to the whole accession process because it slows down or even paralyzes the negotiations between the Union and Ukraine.

How the development has gone in recent years is based on the official report of the European Commission from 2023, which contains the most recent information about the whole accession negotiation process.

A lot of Ukraine's efforts to adopt and to be in line with the European acquis were severely hindered by the ongoing attacks and missile strikes from the Russian Federation and a lot of the chapters on the acquis had the ongoing war as the reason why no progress was made in the recent year.

But Ukraine has shown great resilience in the goal of achieving future full membership of their country in the EU and despite the unprecedented invasion of Russian forces, Ukraine made some notable progress in the accession negotiations in comparison to the previous year.